

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta (HE 278/2018 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- talousvaliokunta TaVL 67/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Marja Isomäki, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Kaisa Forsström, Finanssivalvonta
- apulaisjohtaja Arttu Juuti, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- lakiasianjohtaja Karoliina Kiuru, Keva
- työmarkkinalakimies Jouko Hämäläinen, KT Kuntatyönantajat

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Finanssiala ry
- Hyvinvointiala HALI ry
- Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- Julkisen alan unioni JAU ry
- Työeläkevakuuttajat TELA ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kevasta annettua lakia. Lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Kevalla olisi velvollisuus tehdä riskiarvio strategisen päätöksenteon ja riskienhallinnan osana. Riskiarviossa Kevan tulisi arvioida oleellisten riskien vaikutusta Kevan toimintaan sekä

Valiokunnan mietintö StVM 43/2018 vp

niitä toimenpiteitä, jotka ovat aiheellisia arvioinnissa esiin nousseiden riskien hallitsemiseksi. Riskiarvio tulisi tehdä säännöllisesti ja se tulisi päivittää viipymättä, jos riskit ovat merkittävästi muuttuneet.

Lakiin lisättäisiin myös säännös Kevan työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvistä tehtävistä. Työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvä toiminta säädettäisiin Kevan tehtäväksi myös valtiotyönantajien osalta. Tehtävät liittyvät Kevan vakuutettujen työn ja työpaikkojen kehittämiseen sekä julkisen sektorin henkilöstön työkykyä tukeviin toimiin.

Kevan olisi palvelujen valvontaa varten ilmoitettava tietoja palvelujen sisällöstä ja kustannuksista valtiovarainministeriölle sen määräämällä tavalla osana valtionvarainministeriön Kevaan kohdistamaa valvontaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 keväällä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kevan toiminta ja riskienhallinta

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös Kevan velvollisuudesta riskiarvion tekemiseen. Eläkelaitoksen on ehdotuksen mukaan laadittava riskiarvio säännöllisesti osana toiminnan strategista suunnittelua ja ohjausta ja päivitettävä sitä riskien oleellisesti muuttuessa. Tavoitteena on palvella Kevan hallitusta ja johtoa eläkelaitoksen johtamisessa. Arvio täydentää riskejä koskevaa nykysääntelyä sekä kokoaa yhteen eläkelaitoksen riskianalyysit. Arvio antaa kokonaiskuvan riskeistä, joille eläkelaitos on altistunut tai voi tulevaisuudessa altistua. Riskiarvio on otettava huomioon eläkelaitoksen strategisessa päätöksenteossa ja riskienhallintajärjestelmässä sekä sijoitussuunnitelmaa laadittaessa.

Riskiarviosta tulee toimittaa yhteenveto ja siitä tehdyt johtopäätökset sekä valtiovarainministeriölle että Finanssivalvonnalle. Kevan rahoitusjärjestelmä perustuu jäsenyhteisöjen yhteisvastuuseen kaikista Kevan menoista, ja sen eläkerahasto on luonteeltaan puskurirahasto. Kevalla ei rahoitusmallista johtuen ole yksityisistä eläkevakuutusyhtiöistä poiketen vakavaraisuusvaatimusta, eikä siltä tämän vuoksi edellytetä vakavaraisuusarvion tekemistä. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää ehdotettua 25 a §:ää tarkoituksenmukaisena.

Työkyvyttömyysriskiä vähentävä toiminta

Kevan lakisääteisiin tehtäviin ehdotetaan lisättäväksi työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvät tehtävät. Keva tarjoaa jatkossakin jäsenyhteisöilleen ja kirkon organisaatioille palveluita työkykyjohtamisen ja työkyvyn tuen prosessien kehittämiseen sekä työkyvyttömyyskustannusten hallintaan. Lisäksi Keva ryhtyy tarjoamaan vastaavia palveluja valtiotyönantajille, ja valtio korvaa siitä aiheutuvat kustannukset Kevalle. Eesityksen perustelujen mukaan lainmuutoksella ei ole tarkoitus muuttaa Kevan nykyistä palvelutarjontaa, eikä se lisää Kevan jäsenyhteisöjen tai evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan hoitamisen kustannuksia.

Valiokunnan mietintö StVM 43/2018 vp

Valiokunta toteaa, että työkyvyn ylläpito ja työkyvyttömyysriskin ennaltaehkäisy ovat tärkeitä tekijöitä eläketurvan rahoituksen kestävyuden kannalta. Toiminnan tavoitteena on vähentää työntekijöiden riskiä tulla työkyvyttömäksi. Keva maksoi työkyvyttömyyseläkkeitä vuonna 2017 pelkästään kunta-alalla noin 40 000 eläkkeensaajalle. Yhteensä työkyvyttömyyseläkkeitä maksettiin kunta-alalla noin 416 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 8,3 prosenttia Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän eläkemenosta. Kevan myöntämän työelämän kehittämisrahoituksen kokonaismäärä on saadun selvityksen mukaan verrattain vähäinen, esimerkiksi viime vuonna noin 400 000 euroa.

Tehokas työkyvyn ylläpito vaikuttaa työkyvyttömyyseläkkeiden vähenemisen kautta myös keskimääräiseen eläkkeelle siirtymisen ikään. Kevan rahoittamissa työkyvyttömyysriskiä vähentävissä hankkeissa rahoituksen saajan omarahoitusosuus on puolet kustannuksista. Työkyvyttömyysriskiä ennaltaehkäisevä toiminta on eläkejärjestelmän kustannuksia alentavaa, ja se myötä tukee periaatteita ja tavoitteita nykyistä pidemmistä työurista.

Valiokunta toteaa, että Keva antaa valtiovarainministeriölle vuosittain kertomuksen työkyvyttömyysriskin vähentämiseen ja työkykyjohtamisen kehittämiseen liittyvästä toiminnasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että toiminnan tuloksia hyödynnetään julkisella sektorilla yhtä työyhteisöä laajemmin. Valiokunta yhtyy esityksen perusteluissa esitettyyn näkemykseen siitä, että lainmuutos selkiyttää Kevan roolia lakisäätelien toimijoiden työnjaossa.

Säätelyn kehittäminen

Talousvaliokunta on hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota Kevan valvonnan jakautumiseen valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan välille ja pitänyt tärkeänä lainvalmistelua valvonnan järjestämiseksi siten, että kokonaisvastuu ja valtuudet keskitettäisiin Finanssivalvonnalle valvonnan kattavuuden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi. Talousvaliokunta on myös kiinnittänyt huomiota eräisiin Kevan hallintoa ja tehtäviä koskevan sääntelyn puutteisiin ja valvontaviranomaisen esiin tuomiin sääntelyn kehittämistarpeisiin.

Valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan Kevaan kohdistuvia valvontatehtäviä ja niihin liittyvää toimivallan jakoa ei muuteta tässä yhteydessä. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että talousvaliokunnan esittämiä näkökohtia on syytä arvioida huolellisesti valtioneuvoston säädösvalmistelussa. Eläkejärjestelmien erillisyyttä selvittänyt työryhmä on äskettäin julkaissut raporttinsa, jonka mukaan eläkejärjestelmien yhdistäminen olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista tiettyin reunaehdoin (STM muistioita ja raportteja 2019:15). Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että eläkejärjestelmien uudistamistarpeiden arvioinnissa on syytä tarkastella Kevaa koskevan lainsäädännön kehittämistä kokonaisuutena, mikäli eläkejärjestelmien erillisyyttä päätetään säilyttää.

Valiokunta huomauttaa, että tällä lakiehdotuksella Kevan työkyvyn ylläpitoa ja työkyvyttömyysriskin ennaltaehkäisyä koskevassa toiminnassa Kevalle annetaan sama mahdollisuus kuin yksityisille eläkevakuutusyhtiöille. Valiokunta edellyttää, että edellä mainitussa selvitystyössä pyritään yhtenäistämään tämän toiminnan sääntely.

Valiokunnan mietintö StVM 43/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 278/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 14.3.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Anne Louhelainen sin
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Martti Talja kesk
varajäsen Mia Laiho kok
varajäsen Hanna-Leena Mattila kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen